

Ο Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος για το Έπος 1940-41 ... και μια ζωντανή ιστορία

/ [Γνώμες](#)

Ο [Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος](#) για το [Έπος 1940-41](#) ... και μια ζωντανή ιστορία

Γράφει ο [Ορφέας Μπέτσης](#)

Δεκάδες είναι οι επιστολές, γεμάτες πόνο, ανθρωπιά και εθνική υπερηφάνεια, που όλα αυτά τα 30 και πλέον χρόνια στην Αλβανία λαμβάνει ο Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος από όλες σχεδόν τις γωνιές της Ελλάδας.

Αφορούν το απολύτως ευαίσθητο ζήτημα των όσων ηρωικός έπεσαν στα μέρη της σημερινής επικράτειας της Αλβανίας πολεμώντας με το μοναδικά σπάνιο αίσθημα αυτοθυσίας - χαρακτηριστικό διαχρονικό και ιστορικό των Ελλήνων - τον Ιταλικό

φασισμό. Για τόσα πολλά χρόνια, από το 1940 και καθώς στην Αλβανία είχε επιβληθεί καθεστώς απομονωτισμού και επί το πλείστον αθεϊστικό και καταπιεστικό για την Ελληνική γηγενή ομογένεια, το ζήτημα των ηρώων Ελλήνων στρατιωτικών δεν ήταν απλά ταμπού και αδύνατο να αντιμετωπιστεί. Έτεινε να ξεχαστεί.

Μέχρι που οι συνθήκες άλλαξαν και κυρίως που με σκοπό την ανασύσταση της ρημαγμένης εκ βάθρων Ορθοδόξου Εκκλησίας εισήλθε στην χώρα ο Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος. Με τον ευαίσθητο τρόπο που εκείνος γνωρίζει και με πολύ σεβασμό στις εύθραυστες ισορροπίες ασχολήθηκε και με το ζήτημα αυτών. Πιστεύοντας βαθιά αλλά και εφαρμόζοντας πρακτικά ότι η Εκκλησία μας είναι ζώντων και κεκοιμημένων χώρα.

Απ' την πρώτη κιόλας περιοδεία του το καλοκαίρι εκείνο του 1991 σε κάθε πιθανό σημείο μαχών άρα και πεσόντων διέκοπτε το ταξίδι του για να προσευχηθεί. Μάλιστα τελώντας πολλές φορές όχι απλό Τρισάγιο ή Μνημόσυνο αλλά και όλη την Νεκρώσιμο Ακολουθία, διότι έλεγε πολλοί εξ αυτών σίγουρα δεν είχαν την τιμή παρουσίας ιερέα και κηδεύτηκαν όπως – όπως στο Μέτωπο.

Ήταν ένας τρόπος μεταξύ άλλων για να δημιουργήσει και την απαραίτητη και μάλιστα διαιωνίζουσα ευαισθησία συνεργατών και στην ευρύτερη κοινότητα των Ορθοδόξων για συνδρομή στο ζήτημα αυτό.

Και οι ιερείς του είχαν την ειδική αυτή παραγγελία να προσέχουν τους Ορθόδοξους αδελφούς, αυτούς που έπεσαν και δεν έχουν αξιοπρεπή τάφο, αλλά και των συγγενών τους που τους θυμούνται ώστε να βοηθούνται στις προσπάθειες να έρθουν κοντά στα μέρη της ηρωικής πτώσης...

Και τα χρόνια πέρασαν. Ηγήθηκε προσπαθειών για τη συγκρότηση των Στρατιωτικών Κοιμητηρίων. «Πλήρωσε» μάλιστα καθώς σημαντικό μέρος της εχθρότητας συγκεκριμένων κέντρων στο πρόσωπο του έγκειται και στην υπόθεση αυτή.

Φρόντισε να είναι κοντά στα μέρη αυτά, στην Μητρόπολη Αργυροκάστρου και Κορυτσάς, τις μέρες τιμής της Επετείου του 1940-41 όχι απλά ως Ιεράρχης και για τις Αρχιερατικές του υποχρεώσεις. Πολύ περισσότερο απ' αυτά και κυρίως για να παροτρύνει την Κοινότητα να συνεχίζει να είναι συνεπή στην παράδοση αυτή των Ελλήνων για να αποδίδει τιμές σε όσους για την Ελευθερία και την Ανθρώπινη Αξιοπρέπεια θυσιάζουν τη ζωή τους.

Εξιστορεί ο ίδιος την εμπειρία του απ' την κήρυξη του Πολέμου, τον αδερφό του που τραυματίστηκε στο Μέτωπο και την συνέχεια του Έπους μετά από διακοπή

πέντε σχεδόν δεκαετιών («Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος πορευόμενος: Συνομιλίες με την Νατάσα Μπαστέα και Μάκη Προβατά: Εκδόσεις Πατάκη 2021):

«...Όταν κηρύχθηκε στις 28 Οκτωβρίου του 1940 ο ελληνοϊταλικός πόλεμος, που ήσασταν; Τι θυμόσαστε απ' αυτή τη μέρα;

Ήταν Δευτέρα, όμως έμοιαζε σαν να άρχιζε μια μεγάλη γιορτή. Μικρό παιδί τότε, σε μια βδομάδα θα συμπλήρωνα τα 11 χρόνια, βγήκα μαζί με άλλους στο δρόμο. Ηχούσαν τραγούδια, παιάνιζαν εμβατήρια και κυμάτιζαν σημαίες... Πήγαινα στη δεύτερη τάξη του Β΄ Οκταταξίου Γυμνασίου Αρρένων Αθηνών - στο παράρτημα Κυψέλης, στην οδό Φωκίωνος Νέγρη. Διάχυτη ήταν την ημέρα εκείνη μια αισιόδοξη ατμόσφαιρα. Δεν έλειψαν, όμως και σκιές ανησυχίας. Ο αδελφός μου Γιώργος, φοιτητής της Νομικής, έπρεπε να φύγει αμέσως, για να καταταγεί στο στρατό. Ο πατέρας μου Γεράσιμος, 54 τότε ετών, παλαιός έφεδρος αξιωματικός, με τραύμα διαμπερές από τους Βαλκανικούς Πολέμους, μας δήλωσε ότι θα πάει κι εκείνος να καταταγεί... Η μητέρα μου είχε πολύ άσχημες αναμνήσεις από τους προηγούμενους πολέμους και διαισθανόταν πως ερχόταν καταιγίδα. Παρηγορούσαν οι ευχές που κατευόδωναν αυτούς που έφευγαν για το μέτωπο: «Η Παναγιά μαζί σας», «Και με τη νίκη!».

...Ήσασταν παιδί τότε, όμως η Ιστορία σας επιφύλασσε δεκαετίες αργότερα έναν ξεχωριστό ρόλο.

Ποτέ δεν μπορούσα να φανταστώ ότι, ύστερα από μισό αιώνα, το 1994, θα περπατούσα ως Αρχιεπίσκοπος, σε μέρη δυσπρόσιτα στις περιοχές Αργυροκάστρου, Κλεισούρας, Κορυτσάς, Πόγραδετς, της πρώτης γραμμής του μετώπου. Βαθιά συγκινημένος στα 60 μου χρόνια πια, άκουγα διηγήσεις για εκατοντάδες διεσπαρμένους άταφους στρατιωτικούς κι έψαλλα τρισάγια και διάφορα τροπάρια από τη νεκρώσιμη ακολουθία... Δοξάζω το Θεό, διότι αξιωθήκαμε όχι μόνο να φροντίσουμε το παλαιό νεκροταφείο στους Βουλιάρατες, αλλά και να κατασκευάσουμε, παρά τις πολλαπλές δυσκολίες, το μεγάλο στρατιωτικό κοιμητήριο στα στενά της Κλεισούρας. Υπήρχε εκεί μια μοναστηριακή έκταση του Αγίου Νικολάου με λιγοστά ερείπια. Μεριμνήσαμε για την αναστήλωση της μικρής αυτής Ιεράς Μονής, και στο νότιο τμήμα του οικοπέδου, προς τον ποταμό Αώο, κατασκευάσαμε μεταξύ των ετών 2000 και 2005, σε μια έκταση περίπου τριών στρεμμάτων, νεκροταφείο για τους πεσόντες στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο Έλληνες στρατιωτικούς. Περιλαμβάνει 360 τάφους και 600 οστεοφυλάκια....

Μέσα στο επιβλητικό φυσικό τοπίο, ο μεγάλος Σταυρός από σκυρόδεμα, ύψους 17 μέτρων, συνοψίζει σιωπηλά το έπος της αυτοθυσίας, του μυστικού Πάθους, αλλά

και τη βαθιά ελπίδα στην Ανάσταση και την Ειρήνη...».

...και μια ζωντανή ιστορία

Τέτοιες μέρες, ανάτασης εθνικής υπερηφάνειας και συναισθηματικής διέγερσης, 2001. Στο Αεροδρόμιο των Ιωαννίνων δια του οποίου ο Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος συνήθιζε να ταξιδεύει για να φροντίσει τις εκδηλώσεις στις περιοχές της Μητροπόλεως Αργυροκάστρου. Τρεις ηλικιωμένες γυναίκες περίμεναν υπομονετικά και με την καρτερία των ανθρώπων της υπαίθρου, καθώς η πτήση λόγω ατμοσφαιρικών συνθηκών είχε αλλεπάλληλες αναβολές.

Με τη μαύρη φορεσιά της Ηπειρώτισσας γυναίκας. Και όταν τον είδαν σχεδόν έπεσαν στα γόνατα με μια μοναδική ευλάβεια.

Είχαν καρτερήσει 60 χρόνια την ώρα αυτή. Από το 1941. Οι δύο ήταν οι αδελφές του Πεσόντα Ιωάννη Σβώλου του Θεοδώρου (Ασπασία και Θάλεια) και η τρίτη η αρραβωνιαστικιά του, Αντιγόνη (είχε μείνει με τις κουνιάδες όλα τα χρόνια, αναμένοντας την επιστροφή του αγαπημένου της...). Ο Ιωάννης κλήθηκε ανήμερα των αρραβώνων τους, στο Κουκούλι Ζαγορίου. Έπεσε μαχόμενος στις τάξεις του 15^{ου} Σ.Π. στη Νίβιτσα του Κουρβελεσίου στα ορεινά του Τεπελενίου, στις 27-03-1941.

Πλέον κι εκείνες αναχώρησαν για την Ουράνια Βασιλεία και τον συνάντησαν...

Κρατούσαν στα χέρια τους και μέσα στην ατμόσφαιρα που δεν περιγράφεται με λόγια – μοναδική Ελληνική σκηνή- παρέδωσαν στον Αρχιεπίσκοπο Αναστάσιο: μία ανθοδέσμη με τα φθινοπωρινά άνθη της αυλής του πατρικού τους για να τα ρίξει κάπου στα βουνά που ο Ιωάννης έκανε σπίτι του, ένα κλάδο από την κυδωνιά που είχαν φυτέψει ανάμνηση του αρραβώνα και ένα πουγκί... Είχε μέσα ένα ποσό δύο εκατομμυρίων περίπου σε Δραχμές: οι συντάξεις του Στρατού στον πεσόντα Ιωάννη που τις είχαν όλα τα χρόνια μαζέψει με μια προσδοκία αποκλειστικά. Να κάνουν ως όφειλαν τον τάφο του.

Και ο Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος να τις παρηγορεί, να τις βεβαιώνει ότι ο Ιωάννης είναι ζωντανός και περήφανος γιατί έπεσε για την Πατρίδα αλλά και γιατί τον θυμούνται και τον τιμούν. Τους είπε μάλιστα εάν δεν έχουν άλλη επιθυμία να διατεθεί το ποσό για την ενίσχυση του Οικοτροφείου Θηλέων στους Βουλιαράτες όπου οι φιλοξενούμενες νεανίδες θα φροντίζουν και για το μνημόσυνο όλων των Πεσόντων γενικά και του Ιωάννη μαζί...

Η συνέχεια του ταξιδιού του Αρχιεπισκόπου ματαιώθηκε για την αύριο καθώς ήταν αδύνατο να τις αποχωριστεί για όσο εκείνες ένοιωθαν ανάγκη να είναι κοντά του, για να θυμούνται, να μνημονεύουν και κυρίως σιωπηλά να αφήνουν παρακαταθήκη. Απ' αυτές που οι Έλληνες γνωρίζουν να δίνουν στην Ιστορία...

Και μαζί με την συγκλονιστική αυτή καρτερία τόσων δεκαετιών ότι κάτι θα μάθουν, κάποτε θα τιμηθεί ο Ιωάννης και θα βρεθούν και αξιοπρεπώς αναπαυθούν τα οστά του, που μόνο Ελληνίδα γυναίκα μπορεί να υπομείνει, και ένα δίδαγμα από τον Αρχιεπίσκοπο Αναστάσιο.

Έστω και για την υπόθεση αυτή, για το Εθνικό μας χρέος έναντι των Πεσόντων του Έπους 1940 - 41 θα πρέπει να στηριχτεί παντοίων τρόπων η γηγενή Εθνική Ελληνική Μειονότητα για να κρατάει αναμένει τη λαμπάδα της προσδοκίας και το καντήλι στο κενοτάφιο των Ηρώων της Πατρίδας...